

סֵפֶר

שׁוּלְחַן עֵרוֹךְ

אוֹרַח חַיִּים

מִחֲבֵר עִם רַמ"א

הַלְכוֹת

יוֹם הַכַּפּוּרִים

מְחוּזָק לְשֵׁלֵשִׁים יוֹם

קוּדְם יוֹם הַכַּפּוּרִים

עִמוּד אֶחָד לְיוֹם

סֵפֶר שׁוּלְחַן עֵרוֹךְ

הַלְכוֹת יוֹם הַכַּפּוּרִים הַשְּׁלֵם

מִחֲבֵר עִם רַמ"א

מִלְקָט מִבֵּל אַרְבַּע הַלְקֵי שׁוּלְחַן עֵרוֹךְ

2

הוצאת:

העצה הכי גדולה לזכות בדין בימים הנוראים.
ללמוד שו"ע אורח חיים מחבר עם רמ"א. שהיא
תורה לשמה. (ראה בקונטרס מרן הב"י והרמ"א)

מצוה גדולה לזכות את הרבים

לפרסם את הלימוד שו"ע אורח חיים – מחבר עם רמ"א
בבתי כנסיות – בבתי מדרשות – בשמחות – לכל החברים וידידים
ולכל אחד ואחד מישראל – לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא"
ע"י לימוד "הלכה" בכל יום – שהוא תורה לשמה
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

הפצה ראשית:

MIFAL ORACH CHAYIM

4620 12 AVE.

BROOKLYN NY 11219

1 (347) 683-5939

בקשה ותודה מראש

כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לספר בלי שגיאות, ועל כן בקשתינו מאת
הלומדים, שאם ימצאו שגיאה, יואילו להעביר לנו על מנת לתקנה במהדורה הבאה בע"ה.

טעל. למסירת תיקונים הגהות והערות: (347) 683-5939

ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

עזרי מעם ה'

עושה שמים וארץ

כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא

ספר

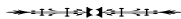
שולחן ערוך אורח חיים

מחבר עם רמ"א

לפני זקנים עם נערים

בכרך קטן למען ישאווהו בחיקם

להגות בו בכל עת ובכל מקום כאשר יחנו או יסעו

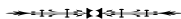
זה השלחן אשר לפני ה' אשר ערכו המחברים הקדושים

מרן רבינו יוסף קארו זיע"א

ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ

ורבינו משה איסרליש זיע"א

ובני ישראל יוצאים ביד רמה

הלכות יום הכיפורים

מחולק לשלשים יום קודם יום כיפור

עמוד אחד ליום

שואלין ודורשין בהלכות הרגל קודם הרגל שלשים יום

יוצא לאור בעזרשי"ת על ידי:

מפעל עולמי ללימוד שו"ע או"ח – מחבר עם רמ"א

מטרת המפעל:

לקנות ידיעה יסודית בהלכות אורח חיים בדקות
ספורות בלבד – ולזכות להיות בן עולם הבא

אלול תשס"ה לפ"ק – ברוקלין ניו יארק יצ"ו

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו

תערוך לפני שולחן נגד צורדי דשנת בשמן ראשי כוסי ריה

היום שחורב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד

מפתח הסימנים

סימן תר"ב – סדר עשרת ימי תשובה. (סעיף אחד) ה.....	סימן תר"ד – סדר עשרת ימי תשובה. (ד' סעיפים).....כ
סימן תר"ג – (סעיף אחד) ו.....	סימן תר"ז – יום הכיפורים אסור בתשמיש המטה. (ב' סעיפים).....כב
סימן תר"ד – סדר ערב יום כיפור. (ב' סעיפים).....ו	סימן תר"ז – הקטנים מתי יתחילו ל'התענות. (ב' סעיפים).....כב
סימן תר"ה – מנהג כפרות בערב יום כיפור. (סעיף אחד).....ז	סימן תר"ז – דין עוברת ומניקה ויולדת ביום הכיפורים. (ד' סעיפים).....כד
סימן תר"ו – שיפיים אדם את חבירו בערב יום כיפור. (ד' סעיפים).....ז	סימן תר"ח – דין חולה ביום הכיפורים. (י' סעיפים).....כד
סימן תר"ז – סדר הוידוי במנחה בערב יום כיפור. (ו' סעיפים).....ט	סימן תר"ח – סדר סעודה המפסקת. (ד' סעיפים).....יא
סימן תר"ח – סדר סעודה המפסקת. (ד' סעיפים).....יא	סימן תר"ט – הטמנת חמין בערב יום כיפור. (סעיף אחד).....יב
סימן תר"ט – הטמנת חמין בערב יום כיפור. (סעיף אחד).....יב	סימן תר"י – הדלקת נרות ביום כיפור. (ד' סעיפים).....יב
סימן תר"י – הדלקת נרות ביום כיפור. (ד' סעיפים).....יב	סימן תר"יא – שלי' יום הכיפורים דינו כיומו. (ב' סעיפים).....יג
סימן תר"יא – שלי' יום הכיפורים דינו כיומו. (ב' סעיפים).....יג	סימן תר"ב – איסור אכילה ביום הכיפורים. ושיעור כמותה. (י' סעיפים).....טו
סימן תר"ב – איסור אכילה ביום הכיפורים. ושיעור כמותה. (י' סעיפים).....טו	סימן תר"ג – איסור רחיצה ביום כיפור. (י"ב סעיפים).....יז
סימן תר"ג – איסור רחיצה ביום כיפור. (י"ב סעיפים).....יז	סימן תר"ד – סדר מוצאי יום כיפורים. (ה' סעיפים).....יז

ספר שו"ע אורה חיים

הלכות יום הכיפורים

מחבר עם רמ"א

מחולק לשלשים יום – עמוד אחד ליום

סדר הלימוד ליום ט אלול
יום א' משלשים יום קודם יום הכיפורים

סימן תרב – סדר עשרת ימי תשובה, ובו סעיף אחד

הגה: ומתענים למחרת ראש השנה (טו), והוא תענית ציבור.
א. בכל הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים
מרבנים בתפילות ותחנונים. הגה: ואומרים אבינו מלכנו
ערב ובקר מלבד בשבת (טו) ואפילו אם חל מילה שאין
אומרים תחנון אפילו הכי אומרים אבינו מלכנו (מנהגים).
ואומרים בכל יום שלשה פעמים וידוי קודם עלות השחר
מלבד בערב יום כפור שאין אומרים אותו אלא פעם אחת
(יוקם). ואין נותנין חרם וכן אין משביעין אדם בבית דין עד
אחר יום כפור (מנהגים). אין מקדשין הלכנה עד מוצאי יום
כפור ושבת שבין ראש השנה ליום כפור המנהג לומר בו
צדקתך וצדקתך:

סימן תרג, ובו סעיף אחד

א. אף מי שאינו נזהר מפת של נכרים בעשרת ימי תשובה צריך ליזהר. הגה: ויש לכל אדם לחפש ולפשפש במעשיו ולשוב מהם בעשרת ימי תשובה. וספק עבירה צריך יותר תשובה מעבירה ודאי כי יותר מתחרט כשיודע שעשה משאינו יודע ולכן קרבן אשם תלוי הוצרך להיות יותר ביוקר מחטאת (דברי ענמו ורבינו יונה ריש ברכות):

סימן תרד – סדר ערב יום כיפור, ובו ב' סעיפים

א. מצוה לאכול בערב יום כיפור ולהרבות בסעודה. הגה: ואסור להתענות בו אפילו תענית חלום (מסרי"ל). ואם נדר להתענות בו עיין לעיל סימן תק"ע סעיף ב':

ב. אין נופלים על פניהם בערב יום הכיפורים. הגה: גם אין אומרים למנצח ומזמור לתודה (מנהגים) גם אין אומרים קודם עלות השחר הרבה סליחות ויש מקומות נוהגים להרבות בסליחות והכל לפי המנהג ולענין אמירת אבינו מלכנו בערב יום כיפור יש בו מחלוקת בין אחרונים ומנהג עירי שלא לאומרו כי אם כשחל יום כיפור בשבת שאין אומרים בו אבינו מלכנו אז אמרינן אותו ערב יום כפור שחרית:

סימן תרה – מנהג כפרות בערב יום כיפור, ובו סעיף אחד

א. מה שנוהגים לעשות כפרות בערב יום כיפורים לשחוט תרנגול על כל בן זכר ולומר עליו פסוקים יש למנוע המנהג. הגה: ויש מהגאונים שכתבו מנהג זה וכן כתבו אותו רבים מן האחרונים וכן נוהגין בכל מדינות אלו ואין לשנות כי הוא מנהג ותיקין ונוהגין ליקח תרנגול זכר לזכר ולנקבה לוקחין תרנגולת (בית יוסף נשם תשכ"ז). ולוקחין למעוברת שני תרנגולים אולי תלד זכר ובחרין בתרנגולים לבנים על דרך שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ונהגו ליתן הכפרות לעניים או לפדותן בממון שנותנים לעניים (מסרי"ל). ויש מקומות שנוהגין לילך על הקברות ולהרבות בצדקה והכל מנהג יפה ויש להסמיך שחיטת הכפרות מיד לאחר שהחזירו עליו וסומך ידיו עליו דמות הקרבן. וזורקין בני מעיהם על הגנות או בחצר מקום שהעופות יכולין לקחת משם (ט"ו):

דעת הבע"ל שם טוב זי"ע על לימוד השולחן ערוך בקביעות
מובא ב"כתר שם טוב": שלימוד השולחן ערוך רק המחבר עם רמ"א,
הוא כדי שירכוש ידיעה נרחבת בכל חלקי השולחן ערוך, ואם יצטרך
האדם לדעת הלכה מסויימת, ידע היכן לחפש זאת, יתעמק בכל נושאי
הכלים והפוסקים הדנים בהלכה זו ויוכל לברר היטיב הלכה למעשה.

סימן תרו – שיפיים אדם את חברו בערב יום כיפור, ובו ד' סעיפים

א. עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שיפייסנו ואפילו לא הקניטו אלא בדברים צריך לפייסו ואם אינו מתפייס בראשונה יהזור וילך פעם שנייה ושלישית ובכל פעם יקה עמו שלשה אנשים ואם אינו מתפייס בשלשה פעמים אינו זקוק לו (מיהו יאמר אחר כך לפני עשרה שבקש ממנו מחילה) (מרדכי דיומא ומסרי"ט). ואם הוא רבו צריך לילך לו כמה פעמים עד שיתפייס. הגה: והמוחל לא יהיה אכזרי מלמחול (מהרי"ט) אם לא שמכוון לטובת המבקש מחילה (גמרא דיומא) ואם הוציא עליו שם רע אינו צריך למחול לו (מרדכי וסמ"ג והגהות מיימוני פרק ב' מהלכות תשובה ומסרי"ו):

ב. אם מת אשר חטא לו מביא עשרה בני אדם ומעמידם על קברו ואומר חטאתי לאלהי ישראל ולפלוני זה שחטאתי לו (ונהגו לבקש מחילה בערב יום כפור) (מרדכי דיומא):

ג. תקנת קדמונינו וחרם שלא להוציא שם רע על המתים:

ד. יכול לטבול וללקות מתי שירצה רק שיהיה קודם הלילה ואינו מברך על הטבילה. הגה: ואין צריך לטבול רק פעם אחת בלא וידוי משום קרי והוא הדין דהטלת תשעה קבין מים נמי מהני (מהרי"ז וכל בו תשכ"ז). מי שמת לו מת בין ראש השנה ליום הכיפורים מותר לרחוץ ולטבול בערב יום כיפור, דיום כיפור מבטל שבעה (מהרי"ל הלכות שמחות). אף על פי שנהגו שלא לרחוץ כל שלשים טבילת מצוה מותר (עט"ע ענמו):

סימן תרו – סדר הוידוי במנחה בערב יום כיפור, ובו ו' סעיפים

א. צריך להתוודות במנחה קודם סעודה המפסקת. הגה: ויחיד אומרו אחר שגמר תפלתו ושליח ציבור אומרו ביום כיפור בתוך התפלה (טור):

ב. אין צריך לפרט החטא ואם רצה לפרט הרשות בידו ואם מתודה בלחש נכון לפרט החטא. הגה: אבל כשמתפלל בקול רם או שליח ציבור כשחוזר התפלה אין לפרט החטא ומה שאומרים על חטא בסדר אלף בית לא מקרי פורט הואיל והכל אומרים בשוה אינו אלא כנוסח התפלה (דברי ענמו):

ג. צריך להתודות מעומד ואפילו כי שמע ליה משליח ציבור והוא התודה כבר צריך לעמוד. הגה: ויחזור ויתודה עם השליח ציבור (ר"ן פרק ב' לראש הסנה). ועיקר הוידוי הוא אבל אנחנו חטאנו (ט"ו):

ד. עונות שהתודה עליהם ביום הכיפורים שעבר ולא שינה עליהם אפילו הכי יכול לחזור ולהתודות עליהם:

ה. בתפלת מנחת ערב יום הכיפורים אינו חותם בוידוי שאחריה. הגה: ואין השליח ציבור מחזיר הוידוי במנחה אלא מתפלל שמונה עשרה כבשאר ימות השנה (ט"ו ומרדכי עיין סוף סימן תק"ז). ואין אומרים אבינו מלכנו וכל שכן תחנון:

ו. כל הקהל לוקים מלקות ארבעים אחר תפלת המנחה שמתוך כך יתן אל לבו לשוב מעבירות שבידו. הגה: ונהגו שהנלקה אומר וידויים בשעה שנלקה והמלקה אומר והוא רחום יכפר עון וגו' שלשה פעמים שהם ל"ט תיבות כנגד ל"ט מכות (מנהגים) ונהגו להלקות ברצועה כל דהו דאינו רק זכרון למלקות ויקח רצועה של עגל על דרך שנאמר ידע שור קוניהו (כל נ"ו). והנלקה לא יעמוד ולא ישב רק מוטה (מנהגים) פניו לצפון ואחוריו לדרום (מנהג"ל). יום הכיפורים אינו מכפר אלא על השבים המאמינים בכפרתו אבל המבעט בו ומחשב בלבו מה מועיל לי יום כיפור זה אינו מכפר לו (רמב"ם פרק ג' מהלכות שגגות):

סימן תרה – סדר סעודה המפסקת, ובו ד' סעיפים

א. אוכלים ומפסיקים קודם בין השמשות שצריך להוסיף מחול על הקודש ותוספת זה אין לו שיעור אלא קודם בין השמשות שזמנו אלף וחמש מאות אמה קודם הלילה צריך להוסיף מחול על הקודש מעט או הרבה :

ב. נשים שאוכלות ושותות עד שחשיכה והן אינן יודעות שמצוה להוסיף מחול על הקדש אין ממחין בידן כדי שלא תבואו לעשות בזדון. הגה: והוא הדין בכל דבר איסור אמרינן מוטב שיהיו שוגגין ולא יהיו מזידין ודוקא שאינו מפורש בתורה אף על פי שהוא דאורייתא אבל אם מפורש בתורה מוחין בידם (כ"ז פק' ד' דבילה והלא"ש בשם העיטור). ואם יודע שאין דבריו נשמעין לא יאמר ברבים להוכיחן רק פעם אחת אבל לא ירבה בתוכחות מאחר שיודע שלא ישמעו אליו אבל ביחיד חייב להוכיחו עד שיכנו או יקללנו (נימוקי יוסף סוף פק' הבא על יבמות) :

ג. אם הפסיק מאכילתו בעוד היום גדול יכול לחזור ולאכול כל זמן שלא קיבל עליו התענית. הגה: ועיין לעיל סימן תקנ"ג דאם קיבל בלב לא הוי קבלה :

סדר הלימוד ליום מז אלול
יום ח' משלשים יום קודם יום הכיפורים

ד. בערב יום הכיפורים אין לו לאכול אלא מאכלים קלים להתעכל כדי שלא יהא שבע ומתגאה כשיתפלל. הגה: וכן אין אוכלים דברים המחממים את הגוף שלא יבוא לידי קרי, וכן אין לאכול מאכלי חלב שמרבים זרע אך בסעודת שחרית נוהגין לאכלן (מהרי"ט):

סימן תרט – הטמנת חמין בערב יום כיפור, ובו סעיף אחד

א. מותר להטמין חמין מערב יום הכיפורים למוצאי יום הכיפורים. הגה: ויש אומרים שאין להטמין ביום הכיפורים (עיין בטור) וכן המנהג במדינות אלו (מהרי"ט):

סימן תרי – הדלקת נרות ביום כיפור, ובו ד' סעיפים

א. מקום שנוהגים להדליק נר בליל יום הכיפורים מדליקין מקום שנהגו שלא להדליק אין מדליקין (ואם יש לו נר בבית חייב להדליק בחדר ששוכב שם כדי שלא יבא לידי תשמיש עם אשתו מאחר שרואה אותה אצל הנר שבביתו) (מהרי"ט). ואם חל להיות בשבת חייבין הכל להדליק. הגה: ומברכין להדליק נר של שבת ושל יום הכיפורים:

סדר הלימוד ליום יז אלול
יום ט' משלשים יום קודם יום הכיפורים

- ב. יש מי שאומר שמברך על הדלקת נר יום הכפורים. הגה: וכן המנהג במדינות אלו:
- ג. בכל מקום מדליקין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמבואות האפלים ועל גבי החולים:
- ד. נוהגים בכל מקום להרבות נרות בבתי כנסיות ולהציע בגדים נאים בבית הכנסת. הגה: ונוהגים שכל איש גדול או קטן עושין לו נר (מרכי ומסרי"ו) גם נר נשמה לאביו ולאמו שמתו (כל זו) וכן נכון וכן כתבו מקצת רבנאטא ואם כבו נרות אלו ביום הכיפורים אין לומר לנכרי שיחזור וידליקם (מסרי"ל ומסרי"ו). מי שכבה נרו ביום כיפור, יחזור וידליקנו במוצאי יום כיפור, ואל יכבנו עוד, אלא יניחנו לדלוק עד גמירא, וגם יקבל עליו שכל ימיו לא יכבה במוצאי יום הכיפורים נרו, לא הוא ולא אחר (כך נמנא במנהגים יפנים). ויש אומרים שיש להציע השולחנות ביום כיפור כמו בשבת (מרכי ומנהגים), וכן נוהגין. יש שכתבו שנהגו ללבוש בגדים לבנים נקיים ביום הכפורים, דוגמת מלאכי השרת, וכן נוהגין ללבוש הקיטל שהוא לבן ונקי, גם הוא בגד מתים, ועל ידי זה לב האדם נכנע ונשבר (דברי ענמו מהגסות מיימוני פרק ז' לזביתת עפ"ר):

סימן תריא – שליל יום הכיפורים דינו כיומו, ובו ב' סעיפים

א. יום הכיפורים לילו כיומו לכל דבר ומה הם הדברים האסורים בו מלאכה אכילה שתיה רחיצה סיכה נעילת הסנדל תשמיש המטה ואין חיוב כרת אלא על מלאכה ואכילה ושתיה:

ב. כל מלאכה שהייבים עליה בשבת הייבים עליה ביום הכיפורים וכל שבשבת פטור אבל אסור גם ביום הכיפורים כן אלא שבשבת זדונו בסקילה ויום הכיפורים זדונו בכרת וכל שאסור לטלטלו בשבת אסור לטלטלו ביום הכיפורים. והתירו לקנב ירק (פירוש: לחתוך מן הירק התלוש) ולפצוע אגוזים מן המנחה ולמעלה כשחל בחול והאידינא נהגו לאסור. הגה: אם נפלה דליקה ביום הכפורים מותר להציל סעודה אחת לצורך לילה כמו שמציל בשבת לסעודת מנחה (ר"ן פסק כל כתבין). וכבר נתבאר סימן של"ד כיצד נוהגין בזמן הזה בדליקה בשבת והוא הדין ביום כיפור ונהגו שהתינוקות משחקים באגוזים (אגודה ומסכ"ל) ואין למחות בידם אפילו קודם מנחה ונשתרבו המנהג מדין הפצעת אגוזים הנזכר (דברי ע"מ):

סימן תריב – איסור אכילה ביום הכיפורים, ושיעור כמותה, ובו י' סעיפים

א. האוכל ביום הכיפורים ככותבת הגסה חייב והוא פחות מכביצה מעט ושיעור זה שוה לכל אדם בין לננס בין לעוג מלך הבשן:

ב. כל האוכלים מצטרפים לשיעור זה אפילו מלה שעל הבשר וציר שעל ירק אבל אכילה ושתיה אינן מצטרפות:

ג. אכל וחזר ואכל אם יש מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין:

ד. שיעור אכילת פרס יש אומרים ארבע ביצים ויש אומרים שלש ביצים (שוחקות*, נשניא):

ה. הא דבעינן שיעור היינו לחיוב כרת או חטאת אבל איסורא איכא בכל שהוא:

* באר הגולה: (פירוש: גדולות, כאדם שפיו גדול כששוחק).

סדר הלימוד ליום כ' אלול
יום י"ב משלשים יום קודם יום הכיפורים

- ו. **אכל אוכלים שאינם ראויים לאכילה או שאכל
אכילה גסה כגון מיד על אכילה שאכל ערב יום
הכיפורים עד שקץ במזונו פטור.** הגה: ואם אכל
מאכלים מבושמים או מתובלים על אכילתו חייב דרווחא
לבסומי שכיחא (כל נז). ואסור ביום כיפור לטעום דבר להפליט
אפילו עצי בשמים ועיין לעיל סימן תקס"ז סעיף ג' בהג"ה:
- ז. **אכל עלי קנים פטור ולולבי גפנים שלבלבו קודם
ראש השנה פטור דעיץ בעלמא הם ואם לבלבו
(בארץ ישראל) מראש השנה ועד יום הכיפורים
חייב:**
- ח. **כס (פירוש: שכסס ופצע אותם בשיניו) פלפלי או
זנגבילא אם הם יבשים פטור דלא חזו לאכילה ואם
הם רטובים חייב:**
- ט. **השותה ביום הכיפורים מלא לוגמיו (פירוש: מלא
פיו) חייב ומשערים בכל אדם לפי מה שהוא הגדול
לפי גדלו והקטן לפי קטנו ולא מלא לוגמיו ממש
אלא כדי שיסלקנו לצד אחד בפיו ויראה כמלא
לוגמיו והוא פחות מרביעית באדם בינוני וכל
המשקים מצטרפים לכשיעור.** הגה: שטה משקין שאין
ראוין לשתיה כגון ציר או מורייס וחומץ חי פטור אבל חומץ
מזוג חייב (טור):

סדר הלימוד ליום כא אלול
יום י"ג משלשים יום קודם יום הכיפורים

י. שתה מעט וחזר ושתה אם יש מתחלת שתיה ראשונה עד סוף שתיה אחרונה כדי שתית רביעית מצטרפין לכשיעור ואם לאו אין מצטרפין ויש אומרים ששיעור צירוף השתיות כדי אכילת פרס כמו צירוף אכילות. הגה: מותר ל'גַע ביום הכיפורים באוכלין ומשקים וליתן לקטנים ולא חיישינן שיאכל או ישתה אם י'גַע (תכומת הלשן סימן קמ"ז):

סימן תריג – איסור רחיצה ביום כיפור, ובו י"ב סעיפים

א. אסור לרחוץ ביום הכיפורים בין בחמין בין בצונן ואפילו להושיט אצבעו במים אסור ואם היו ידיו או רגליו או שאר גופו מלוכלכים בטיט או בצואה או שנטף דם מחוטמו מותר לרחצם שלא אסרו אלא רחיצה של תענוג:

יש לשכינה ד' אמות של הלכה הליכות עולם לו –
שהקב"ה יחסה עליו כנפיו להציל אותו מכל גזירות
רעות – ותפלתו תהיה קרובה להתקבל – ונכסיהון
מתברכין בכל הברכות – אמן. (קב הישר, פרק מ"ט)

ב. נוטל אדם ידיו שחרית ומברך על נטילת ידיים ויזהר שלא יטול אלא עד סוף קשרי אצבעותיו (ולא יכוין להנאת רחיצה רק להעביר הרוח רעה מעל הידים) (הגהות מיימוני):

ג. אם הטיל מים ושפשף בידו או עשה צרכיו וקנח מותר לרחוץ דהוה ליה ידיו מלוכלכות (ורוחץ עד סוף קשרי אצבעותיו). ואם רוצה להתפלל אפילו לא קנח נמי מותר ליטול עד סוף קשרי אצבעותיו. הגה: וכן כהן העולה לדוכן נוטל ידיו אף על פי שהן טהורות דכל רוב רחיצה שאינו מכוון בה לתענוג מותרת (הגהות מיימוני פרק ב' מהלכות יום כיפור מהכ"ט). ולכן אפילו בא מן הדרך ורגליו כהות מותר לרחצן (בית יוסף בשם הגהות מיימוני וסמ"ג וטור הלכות תשעה באב):

ד. מי שהוא אסטניס ואין דעתו מיושבת עליו עד שיקנח פניו במים מותר. הגה: ונהגו בזה להחמיר ואפילו ברחיצת העינים שהיא קצת רפואה נהגו להחמיר (מהכ"ט). ואסור לרחוץ פיו ביום הכפורים כמו שנתבאר לעיל סימן תקס"ז סעיף ג':

ה. ההולך לבית המדרש או להקביל פני אביו או רבו או מי שגדול ממנו בחכמה או לצרכי מצוה יכול לעבור במים עד צוארו בין בהליכה בין בחזרה ובלבד שלא יוציא ידו מתחת שפת חלוקו להגביה שולי חלוקו על זרועו והוא שלא יהיו המים רודפים דאם כן אף בחול אסור מפני הסכנה אפילו אם אינם מגיעים אלא עד מתנים :

ו. הא דשרי לעבור בגופו במים לדבר מצוה דוקא לעבור בגופו במים עצמן אבל לעבור בספינה קטנה יש מי שאוסר :

ז. הרב אסור לעבור במים כדי לילך אצל תלמידו :

ח. ההולך לשמור פירותיו מותר לעבור במים בהליכה אבל לא בחזרה. הגה: וכל מקום דמותר לעבור במים אפילו היה לו דרך שיכול להקיף ביבשה מותר לעבור דלמעט בהילוך עדיף טפי (אור זרוע):

סדר הלימוד ליום כד אלול
יום ט"ז משלשים יום קודם יום הכיפורים

ט. אסור להצטנן בטיט לח אם הוא טופח על מנת להטפיה ואסור להצטנן בכלים שיש בהם מים אפילו הם חסרים בין של חרס בין של מתכת אבל אם הם רקים מותר וכן בפירות ובתינוק. הגה: ואסור לשרות מפה מבעוד יום ולעשותה כמין כלים נגובים ולהצטנן בה ביום כיפור דחיישינן שמא לא תנגב יפה ויבא לידי סחיטה (הגהות מיימוני פרק ב' ומלכא וסמ"ק ומנהגים). החולה רוחץ כדרכו אף על פי שאינו מסוכן (רמב"ם):

י. כלה כל שלשים יום מותרת לרחוץ פניה:

יא. מי שראה קרי בזמן הזה ביום הכיפורים אם לח הוא מקנחו במפה ודיו ואם יבש הוא או שנתלכלך רוחץ מקומות המלוכלכים בו לבד ומתפלל ואסור לרחוץ גופו או לטבול אף על פי שבשאר ימות השנה הוא רגיל לטבול לתפלה:

יב. בזמן הזה אסור לאשה לטבול ביום הכיפורים אפילו הגיע זמן טבילתה בו ביום:

פישו"ן – פי ששונה הלכות

שם האחד פישון פירוש פישון לשון נוטריקון פי שונה הלכות (זוה"ק בראשית) רוצה לומר ששונה הלכות דאין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא די אמות של הלכה. (נועם אלימלך, פרשת בראשית)

סימן תריד – דיני סיכה ונעילת הסנדל, ובו ד' סעיפים

א. אסור לסוך אפילו מקצת גופו ואפילו אינו אלא להעביר הזוהמא אבל אם הוא חולה אפילו אין בו סכנה או שיש לו חטטין בראשו מותר :

ב. אסור לנעול סנדל או מנעל של עור אפילו קב הקיטע וכיוצא בו אפילו של עץ ומחופה עור אסור אבל של גמי או של קש או של בגד או של שאר מינים מותר אפילו לצאת בהם לרשות הרבים. (ומותר לעמוד על כרים וכסתות של עור ומכל מקום

המחמיר תבא עליו ברכה) (מרככי דיומא ותרומת הדשן סימן קמ"ט):

ג. החיה כל שלשים יום מותרת לנעול את הסנדל והחולה כיוצא בה אף על פי שאין בו סכנה וכן מי שיש לו מכה ברגליו :

ד. מותר כל אדם לנעול סנדל מחמת עקרב וכיוצא בו כדי שלא ישכנו אם מצויים שם עקרבים או דברים הנושכים. הגה: ואם ירדו גשמים ורוצה לילך לביתו מבית הכנסת או להיפך והוא איסטניס מותר לנעול מנעליו עד שמגיע למקומו (מכ"ל):

סימן תרטו – יום הכיפורים אסור בתשמיש המטה, ובו ב' סעיפים

א. יום הכיפורים אסור בתשמיש המיטה ואסור ליגע באשתו כאילו היא נדה וכן אסור לישן עם אשתו במטה:

ב. הרואה קרי בליל יום הכיפורים ידאג כל השנה ואם עלתה לו השנה מובטח לו שהוא בן העולם הבא:

סימן תרטז – הקטנים מתי יתחילו להתענות, ובו ב' סעיפים

א. התינוקות מותרים בכל אלו חוץ מבנעילת הסנדל שאין חוששין כל כך אם לא ינעלו. הגה: ומותר לומר לעובד כוכבים לרחצן ולסוכן אבל להאכילם אפילו בידים

שרי (טור):

ב. קטן (הבריא) בן תשע שנים שלימות וכן עשר שנים שלימות מחנכין אותו לשעות כיצד היה רגיל לאכול בשתי שעות ביום מאכילין אותו בשלשה היה רגיל לאכול בשלש מאכילין אותו בארבע, לפי כח הבן מוסיפין לענות אותו בשעות (והוא הדין לקטנה הבריאה) (ט"ו). בן אחת עשרה בין זכר בין נקבה מתענין ומשלימין מדברי סופרים כדי לחנכן במצות. הגה: ויש אומרים שאינן צריכין להשלים מדרבנן כלל (ר"ן ואור זרוע והגהות מיימוני בשם הלכות גדולות ורוקח ורמ"ם) ויש לסמוך עלייהו בנער שהוא כחוש ואינו חזק להתענות (תרומת הדשן סימן קנ"ה). וכל מקום שמחנכין אותו באכילה כן מחנכין אותו ברחיצה וסיכה (ט"ו). בת שתיים עשרה ויום אחד ובן שלש עשרה ויום אחד שהביאו שתי שערות הרי הם כגדולים לכל מצות ומשלימים מן התורה אבל אם לא הביאו שתי שערות עדיין קטנים הם ואינן משלימים אלא מדברי סופרים. הגה: ואפילו הוא רך וכחוש צריך להשלים דחיישינן שמא נשרו השערות (תרומת הדשן סימן קנ"ה). קטן שהוא פחות מבן תשע אין מענין אותו ביום כיפור כדי שלא יבא לידי סכנה. הגה: אפילו אם רוצה להחמיר על עצמו מוחזן בידו (כל"ב):

סימן תריז – דין עוברה ומניקה ויולדת ביום הכיפורים, ובו ד' סעיפים

א. עוברות ומניקות מתענות ומשלימות ביום הכיפורים:

ב. עוברה שהריחה (ופניה משתנים אף על פי שלא אמרה צריכה אני) (כנינו ירוחס נתיב כ"ז) לוחשין לה באזנה שיום הכיפורים הוא אם נתקררה דעתה בזכרון זה מוטב ואם לאו מאכילין אותה עד שתתישב דעתה:

ג. כל אדם שהריח מאכל ונשתנו פניו מסוכן הוא אם לא יתנו לו ממנו ומאכילין אותו ממנו:

ד. יולדת תוך שלשה ימים לא תתענה כלל משלשה עד שבעה אם אמרה צריכה אני מאכילין אותה מכאן ואילך הרי היא ככל אדם וימים אלו אין מונין אותם מעת לעת כגון אם ילדה בשבעה בתשרי בערב אין מאכילין אותה ביום הכיפורים אם לא אמרה צריכה אני אף על פי שלא שלמו לה שלשה ימים עד יום כיפור בערב משום דכיון שנכנס יום רביעי ללידתה מקרי לאחר שלשה:

סימן תריח – דין חולה ביום הכיפורים, ובו י' סעיפים

א. חולה שצריך לאכול אם יש שם רופא בקי אפילו הוא עובד כוכבים שאומר אם לא יאכילו אותו אפשר שיכבד עליו החולי ויסתכן מאכילין אותו על פיו ואין צריך לומר שמא ימות אפילו אם החולה אומר אינו צריך שומעים לרופא ואם החולה אומר צריך אני אפילו מאה רופאים אומרים אינו צריך שומעין לחולה:

ב. רופא אחד אומר צריך ורופא אחד אומר אינו צריך מאכילים אותו. הגה: והוא הדין לשנים כנגד שנים ואפילו קצתן יותר בקיאין מקצתן, כן נראה לי:

ג. ואם החולה ורופא אחד עמו אומרים שאינו צריך ורופא אחר אומר צריך או שהחולה אינו אומר כלום ורופא אחד אומר צריך ושנים אומרים אינו צריך אין מאכילין אותו:

סדר הלימוד ליום א תשרי, א דר"ה
יום כ"ב משלשים יום קודם יום הכיפורים

- ד. אם שנים אומרים צריך אפילו מאה אומרים אינו צריך ואפילו החולה אומר עמהם שאינו צריך מאכילין אותו מאחר ששנים אומרים צריך. הגה: והוא הדין אם החולה ורופא אחד עמו אומרים צריך אף על פי שמאה רופאים אומרים אינו צריך מאכילין אותו (ט"ו) ולא חיישינן דהחולה אומר צריך משום דמאמין לרופא זה שאומר צריך (בית יוסף בט"ס מהרי"א):
- ה. אם החולה אומר אינו צריך והרופא מסופק מאכילין אותו אבל אם הרופא אומר אינו צריך והחולה אומר איני יודע אין מאכילין אותו:
- ו. אם הרופא אומר שאינו מכיר את החולי הרי הוא כאדם דעלמא ואין דבריו מעלין ולא מורידין. הגה: מיהו אם נחלש הרבה עד שנראה לרוב בני אדם שאצלו שהוא מסוכן אם לא יאכל מאכילין אותו (איסור והיתר):
- ז. כשמאכילין את העוברות או את החולה מאכילין אותם מעט מעט כדי שלא יצטרף לשיעור הלכך מאכילין אותו כשני שלישי ביצה בינונית וישהו כדי אכילת ארבעה ביצים והשתיה יבדקו בחולה עצמו כמה היא כדי שיסלקנו לצד אחד ויראה כמלא לוגמיו:

סדר הלימוד ליום ב' תשרי, ב' דר"ה
יום כ"ג משלשים יום קודם יום הכיפורים

ח. וישקוהו פחות מאותו שיעור וישהו בין שתיה
לשתיה כדי אכילת ארבעה ביצים ולפחות ישהו
בין שתיה לשתיה כדי שיעור שתיית רביעית ואם
אמדוהו שאין השיעורים הללו מספיקים לו או
שהחולה אומר כן או שנסתפקו בדבר מאכילין
ומשקים אותו כל צרכו (מיד):

ט. מי שאחזו בולמוס והוא חולי שבא מחמת רעבון
וסימנו שענינו כהות ואינו יכול לראות מאכילין
אותו עד שיאורו עיניו ואם אין שם מאכל של
היתר מאכילין אותו מאכל איסור ואם יש כאן שני
מיני איסורים אחד חמור מחבירו מאכילין אותו
הקל תחלה. הגה: אם צריך לבשר ויש כאן בהמה שצריכין
לשוחטה ובשר נבלה מוכנת עיין לעיל סימן שכ"ח סעיף י"ד:

י. חולה שאכל ביום הכיפורים ונתיישב דעתו בענין
שיכול לברך צריך להזכיר של יום הכיפורים
בברכת המזון שאומר יעלה ויבוא בבונה ירושלים:

סדר הלימוד ליום ג' תשרי, צום גדלי'
יום כ"ד משלשים יום קודם יום הכיפורים

סימן תריט – סדר ליל יום הכיפורים, ובו ו' סעיפים

א. ליל יום הכיפורים נוהגים שאומר שליח צבור בשיבה של מעלה ובישיבה של מטה על דעת המקום ועל דעת הקהל אנו מתירין להתפלל עם העבריינים ונוהגים שאומר כל נדרי וכו' ואחר כך אומר שהחיינו בלא כוס. הגה: ואחר כך מתפללים ערבית ונוהגים לומר כל נדרי בעודו יום וממשיך בניגונים עד הלילה ואומרים אותו שלשה פעמים וכל פעם מגביה קולו יותר מבראשונה (מהרי"ל). וכן אומר השליח ציבור שלש פעמים ונסלח לכל עדת וגו' והקהל אומרים שלשה פעמים ויאמר ה' סלחתי כדברייך (מנהגים). ואל ישנה אדם ממנהג העיר אפילו בניגונים או בפיוטים שאומרים שם (מהרי"ל):

ב. בליל יום הכיפורים ומחרתו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בקול רם:

ג. אם חל בשבת אומרים ויכולו וברכה אחת מעין שבע וחותרם מקדש השבת ואינו מזכיר של יום הכיפורים. (ואין אומרים אבינו מלכנו בשבת אבל שאר הסליחות והתחינות אומר כמו בחול) (ריב"ש סימן תקי"ב ומנהגים):

ד. צריך להעמיד אחד לימין שליח ציבור ואחד לשמאלו:

ה. יש שעומדים על רגליהם כל היום וכל הלילה:

ו. נוהגים ללון בבית הכנסת ולומר שירות ותשבחות כל הלילה. הגה: וטוב לישן רחוק מן הארון (מלכ"ו) ומי שאינו רוצה לומר שירות ותשבחות לא ישן שם (מסכ"ו). והחזנים המתפללים כל היום לא יעוררו כל הלילה כי מאבדין קולם כשאינם ישנים (מסכ"ו):

סימן תרכ – מנהג יפה לקצר בתפלת שחרית, ובו סעיף אחד

א. טוב לקצר בפיוטים ובסליחות שחרית כדי למהר בענין שיתפללו מוסף קודם שבע שעות:

סימן תרכא – סדר קריאת התורה ומילה ביום כיפור, ובו ו' סעיפים

א. מוציאים שני ספרים בראשון קורים ששה בפרשת אחרי מות עד ויעש כאשר צוה ה' ואם הל בשבת קורים שבעה ומפטיר קורא בשני בפנחס ובעשור לחודש ומפטיר בישעיה ואמר סלו סלו פנו דרך עד כי פי ה' דבר:

ב. מילה ביום הכיפורים מלין בין יוצר למוסף אחר קריאת התורה ולאחר המילה אומרים אשרי (והמנהג למול אחר אשרי) (מנהגים). ואם הוא במקום שצריך לצאת מבית הכנסת אין מלין עד אחר חזרת ספר תורה וחוזרים ואומרים קדיש:

ג. מברכין על המילה בלא כוס. (ויש אומרים דמברכין בכוס ונותנין לתינוק הנימול וכן נוהגין):

ד. במוסף אומר שליח ציבור סדר עבודה. הגה: ונוהגין ליפול על פניהם כשאומרים והכהנים והעם גם בעלינו לשבח אבל שליח ציבור אסור לעקור ממקומו בשעת התפלה כדי ליפול על פניו ויש למחות ביד העושים כן:

ה. סדר הוידוי הטאתי עויתי פשעתי:

ו. נהגו לידור צדקות ביום הכיפורים בעד המתים: (ומזכירין נשמותיהם, דהמתים גם כן יש להם כפרה ביום הכיפורים) (מרדכי):

סימן תרכב – סדר תפלת מנחה, ובו ד' סעיפים

א. למנחה אומר אשרי ובא לציון ואין אומרים ואני תפלתי אפילו אם חל להיות בשבת. הגה: ואין אנו נוהגין לומר אשרי ובא לציון קודם מנחה רק קודם נעילה וכן כתבו קצת רבוותא (מרדכי והגהות מיימוני סוף ספר אהבה וסוף הלכות יום כיפור וכל בו ומנהגים). ואין אומרים אין כאלהינו ביום כיפור (מנהגים):

ב. ומוציאין ספר תורה וקורים שלשה בפרשת עריות עד סוף הפרשה והשלישי מפטיר ביונה ומסיים מי אל כמוך ומברך לפנייה ולאחריה ואם חל בשבת מזכיר בה של שבת וחותם בשל שבת. הגה: ואין אומרים על התורה ועל העבודה במנחה (הגסות מיימוני סוף הלכות יום כיפור ומנהיג"ל ומנהגים והגסות מרדכי):

ג. אם חל בשבת אומרים צדקתך ואומרים אבינו מלכנו. הגה: ובמדינות אלו אין אומרים צדקתך ולא אבינו מלכנו:

ד. אין נושאין כפים במנחה ביום הכיפורים וכהן שעבר ועלה לדוכן הרי זה נושא כפיו ואין מורידין אותו:

סימן תרכג – סדר תפלת נעילה, ובו ו' סעיפים

א. לנעילה אומר אשרי וקדיש ואינו אומר ובא לציון. הגה: וכבר כתבתי דהמנהג במדינות אלו לומר אשרי ובא לציון קודם נעילה:

ב. זמן תפלת נעילה כשהחמה בראש האילנות כדי שישלים אותה סמוך לשקיעת החמה וצריך שליח ציבור לקצר בסליחות ופסוקים שבאמצע התפלה וגם אין לו למשוך בתפלת נעילה כל תיבה ותיבה כדרך שמושך בשאר תפלות כדי שיגמור קודם שקיעת החמה (ואומר במקום כתבנו חתמנו) (טור):

ג. אם חל בשבת מזכיר בה של שבת אבל בוידוי שלאחר התפלה אין מזכירים בו של שבת והני מילי יחיד אבל שליח צבור כיון שאמרו בתוך תפלתו מזכיר בו של שבת ואם לא הזכיר בזה אין מחזירין אותו:

ד. אומר כתר כמו במוסף:

ה. נושאים כפים בנעילה (והמנהג במדינות אלו שלא לישא כפיו ואומרים אבינו מלכנו):

סדר הלימוד ליום ח תשרי
יום כ"ט משלשים יום קודם יום הכיפורים

ו. בסוף הסליחות אומרים שבע פעמים ה' הוא האלהים (ופעם אחת שמע ישראל, ושלוש פעמים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד) (מנהגים) (ועיין לעיל סימן ס"א). ותוקעים תשר"ת. הגה: ויש אומרים שאין לתקוע רק תקיעה אחת (מרדכי והגהות מיימוני סוף הלכות יום כיפור ואגור) וכן נוהגין במדינות אלו ותוקעין לאחר שאמר קדיש לאחר נעילה וקצת מקומות נהגו לתקוע קודם קדיש:

סימן תרכד – סדר מוצאי יום הכיפורים, ובו ה' סעיפים

- א. מתפללים תפלת ערבית ואומר הבדלה בחונן הדעת:
- ב. צריך להוסיף מחול על הקודש גם ביציאתו שימתינו מעט אחר יציאת הכוכבים:
- ג. מבדילים על הכוס ואין מברכים על הבשמים אפילו אם הל להיות בשבת:
- ד. מברכים על האור ואין מברכים במוצאי יום הכפורים על האור שהוציאוהו עתה מן האבנים ויש אומרים שמברכים עליו מעמוד ראשון ואילך:

סדר הלימוד ליום ט' תשרי, ערב יו"כ
יום ל' משלשים יום קודם יום הכיפורים

ה. ישראל שהדליק מעובד כוכבים אין מברכים עליו במוצאי יום הכיפורים אף על פי שבמוצאי שבת מברכין עליו שאין מברכין במוצאי יום הכיפורים אלא על האור ששבת מבעוד יום ממש או על האור שהודלק ממנו וכן נהגו להדליק מעששית של בית הכנסת ומיהו אפילו אם הודלק ביום הכיפורים אם הודלק בהיתר כגון לחולה יכולים לברך עליו. הגה: יש אומרים להבדיל על נר של בית הכנסת (המגיד פרק כ"ט ואבולרסס ואור זרוע) ויש אומרים שאין להבדיל עליו אלא מדליקין נר אחר ממנו והנכון להבדיל על שניהן ביחד דהיינו להדליק נר אחד מנר בית הכנסת ולא יבדיל על נר עצמו של בית הכנסת לחוד (מהרי"ל) ושאר דיני נר עיין לעיל סימן רצ"ח ואוכלים ושמחים במוצאי יום הכיפורים דהוי קצת יום טוב (טור מהרי"ן אור זרוע). ויש מחמירים לעשות שני ימים יום כיפור ויש לזה התרה ואין לנהוג בחומרא זו משום דיש לחוש שיבא לידי סכנה (אור זרוע). מי שמתענה תענית חלום למחרת יום כיפור אין צריך להתענות כל ימיו (מנהגים). אין אומרים תחינות ולא צדקתך וצדקתך מיום כיפור עד סוכות והמדקדקים מתחילים מיד במוצאי יום כיפור בעשיית הסוכה כדי לצאת ממצוה אל מצוה (מהרי"ל

ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

עושה שמים וארץ

עזרי מעם ה'

כל השנה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא

ספר

שולחן ערוך

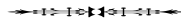
הלכות יום הכיפורים

השלם

מחבר עם רמ"א

לפני זקנים עם נערים

בדרך קטן למען ישאווהו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל מקום כאשר יחנו או יסעו

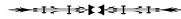
זה השלחן אשר לפני ה' אשר ערכו המחברים הקדושים

מרן רבינו יוסף קארו זיע"א

ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ

ורבינו משה איסרליש זיע"א

ובני ישראל יוצאים ביד רמה

בו לקטנו כל המחבר והרמ"א מכל ארבע חלקי שולחן

ערוך הנוגעים ביום הכיפורים

ועל ידי שילמדו המחבר והרמ"א מכל ד' חלקי שו"ע. יזכו לשמור יום
הכיפורים כהלכתו. כמבואר בספר תורת המנחה על התורה לרבינו
יעקב סקלי תלמיד הרשב"א (עמוד תשי"ח) וזה לשונו: "שאם זכו לשמור
יו"כ 'בהלכתו' הרי אלו נכתבין לחיים" ... עכ"ל.

יוצא לאור בעזרהש"ת על ידי:

מפעל עולמי ללימוד שו"ע או"ח – מחבר עם רמ"א

אלול תשס"ה לפ"ק – ברוקלין ניו יארק יע"ו

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו

תערוך לפני שולחן נגד צורדי דשנת בשמן ראשי כוסי ה"ה

תיום שחוד בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו ולא ארבע אוחות שול הלכה בלבד

ספר שולחן ערוך
הלכות יום הכיפורים השלם
מחבר עם רמ"א
מלוקט מכל ארבע חלקי שולחן ערוך

אורח חיים

הלכות ציצית

סימן יח – זמן ציצית, סעיף א

א. לילה לאו זמן ציצית הוא דאמעית מוראיתם אותו להרמב"ם כל מה שלובש בלילה פטור אפילו הוא מיוחד ליום ומה שלובש ביום חייב אפילו מיוחד ללילה ולהרא"ש כסות המיוחד ללילה פטור אפילו לובשו ביום וכסות המיוחד ליום ולילה חייב אפילו לובשו בלילה. הגה: וספק ברכות להקל על כן אין לברך עליו אלא כשלובש ביום והוא מיוחד גם כן ליום (כ"ט יוסף). ואחר תפלת ערבית אף על פי שעדיין יום הוא אין לברך עליו (פסקי מהרא"י סימן קכ"ח). ובליל יום כפורים יתעטף בעוד יום ויברך עליו (תשכ"ז):

לח שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ

הלכות ברכת השחר ושאר ברכות

**סימן נא – דיני תפלה מן ברוך שאמר עד
ישתבה, סעיף ט**

ט. מזמור לתודה יש לאומרה בנגינה שכל השירות עתידות
ליבטל חוץ ממזמור לתודה. הגה: ואין אומרים מזמור לתודה
בשבת ויום טוב (טור) או בימי פסח שאין תודה קריבה בהם משום
חמץ ולא בערב פסח ועיין לקמן סימן תצ"ט ולא בערב יום כפור
ועיין לקמן סימן תר"ד וכן נהגו במדינות אלו (מנהגים):

הלכות קריאת שמע

**סימן סא – דין כמה צריך לדקדק ולכוין
בקריאת שמע, סעיפים: יא, יב**

יא. האומרים באשמורת בסליחות ו**ביום כיפור** בתפילת
נעילה ב' פעמים פסוק שמע ישראל יש ללמדם שלא
יאמרו:

יב. ה' הוא האלהים שאומרים אותו **ביום כפור** בתפילת
נעילה ו' פעמים מנהג כשר הוא. הגה: יש אומרים שיש ליוהר
שלא לענות על שום ברכה ב' פעמים אמן (כית יוסף ב"ס אוהל מועד):

אין לו מקום אחר בעולמו

ואין לו להקב"ה בעולמו, ר"ל מקום לשרות בו, אלא די אמות של
הלכה היא מקומו (ברכות ח.). (ישמח משה פרשת תרומה)

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ לט

הלכות תפלה

**סימן קא – שצריך לכוין בכל הברכות,
ושיכול להתפלל בכל לשון, סעיף ג.**

ג. יש אומרים שבראש השנה ויום כיפור מותר להשמיע קולם בתפלה אפילו בצבור. הגה: וכן נוהגין ומכל מקום יזהרו שלא להגביה קולם יותר מדאי (דקדוק מהרי"ו):

**סימן קיג – דיני הכריעות בשמונה עשרה
ברכות, סעיף ב.**

ב. הנוהגים לשחות בראש השנה ויום כיפור כשאומרים זכרנו ומי כמוך צריכים לזקוף כשמגיעים לסוף הברכה. הגה: ואף על גב דבאבות כורע בסוף הברכה מכל מקום צריך לזקוף מעט בסוף זכרנו כדי שיהא נראה שחוזר וכורע משום חיוב (דברי עלמו לפירוש הטור):

סימן קיח – חתימת ברכת השיבה, סעיף א.

א. השיבה שופטינו חותם בה מלך אוהב צדקה ומשפט ומראש השנה ועד יום הכפורים חותם המלך המשפט. הגה: מיהו אם אמר מלך אוהב צדקה ומשפט אין צריך לחזור ולא אמרו שיחזור אלא במקום שכל השנה אומרים האל אוהב צדקה ומשפט (ה"י סוף פרק קמ"א דברכות וטור והגהות מנהגים). ועיין לקמן סימן תקפ"ב:

ארבע אמות של הלכה קדוש בקדושת ארץ ישראל

ארבע אמות של הלכה קדוש בקדושת ארץ ישראל שאויר ארץ העמים נפלט מתוכו לגמרי מכל צד על ידי החרב דשתי פיות ונכנס אויר קדוש. (צדקת הצדיק, אות רכ"ג)

הלכות נשיאת כפים

סימן קכח – דיני נשיאת כפים ואיזה דברים הפוסלים בכהן, סעיף מד

מד. כהן אף על פי שהוא פנוי נושא את כפיו. הגה: ויש אומרים דאינו נושא כפיו דהשרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה והמברך יש לו להיות בשמחה (מכלני פלק סקולא עומל). ונהגו שנושא כפיו אף על פי שאינו נשוי ומכל מקום הרוצה שלא לישא כפיו אין מוחין בידו רק שלא יהא בבית הכנסת בשעה שקורין כהנים או אומרים להם ליטול ידיהם. נהגו בכל מדינות אלו שאין נושאים כפים אלא ביום טוב משום שאז שרויים בשמחת יום טוב וטוב לב הוא יברך מה שאין כן בשאר ימים אפילו בשבתות השנה שטרודים בהרהורים על מחייתם ועל ביטול מלאכתם ואפילו ביום טוב אין נושאים כפים אלא בתפלת מוסף שיוצאים אז מבית הכנסת וישמחו בשמחת יום טוב (דכ"ז ע"מ). וכל שחרית ומוסף שאין נושאין בו כפים אומר השליח ציבור אלהינו ואלהי אבותינו וכו' כדלעיל סוף סימן קכ"ו ויום הכפורים נושאים בו כפים כמו ביום טוב ויש מקומות שנושאים בו כפים בנעילה ויש מקומות אפילו בשחרית:

סימן קכט – באיזה תפלות נושאים כפים, סעיפים: א, ב

א. אין נשיאת כפים אלא בשחרית ומוסף ונעילה ביום שיש בו נעילה כמו ביום הכיפורים אבל לא במנחה משום דשכיחא שכרות באותה שעה שמא יהא הכהן שכור ונזרו במנחה של תענית אטו מנחת שאר ימים אבל בתענית שאין בו נעילה הואיל ותפלת מנחה סמוך לשקיעת החמה היא דומה לתפלת נעילה ואינה

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ מא

מתחלפת במנחה של שאר ימים הלכך יש בה נשיאת כפים. (והמנהג שלנו כבר נתבאר לעיל סימן קכ"ח):

ב. כהן שעבר ועלה לדוכן ביום הכיפורים במנחה כיון שהדבר ידוע שאין שם שכרות הרי זה נושא את כפיו ואין מורידין אותו מפני החשד שלא יאמרו פסול הוא ולכך הורידוהו. הגה: ולכן אומרים במנחה ביום כפורים אלהינו ואלהי אבותינו אף על גב דאין ראוי לנשיאת כפים מכל מקום הואיל ואם עלה לא ירד מיקרי קצת ראוי (סגסופ מיימוני), וכן נוהגין במדינות אלו אף על פי שיש נוהגין במדינות אלו אף על פי שיש נוהגין במדינות אלו אף על פי שיש חולקים:

הלכות נפילת אפים

סימן קלא – דיני נפילת אפים, סעיפים: א, ו, ז, ח

א. אין לדבר בין תפלה לנפילת אפים. כשנופל על פניו נהגו להטות על צד שמאל. הגה: ויש אומרים דיש להטות על צד ימין והעיקר להטות (ריב"ש סימן כ"ב וביט יוסף נקט הכוונה) בשחרית כשיש לו תפילין בשמאלו על צד ימין משום כבוד תפילין ובערבית או כשאין לו תפילין בשמאלו יטה על שמאלו (מנהגים). ולאחר שנפל על פניו יגביה ראשו ויתחנן מעט מיושב וכל מקום ומקום לפי מנהגו. ומנהג פשוט לומר ואנחנו לא נדע כו' וחצי קדיש אשרי ולמנצח (טור) ואפילו בימים שאין אומרים תחנון אומרים למנצח מלבד בראש חודש והנוכה ופורים וערב פסח וערב יום כיפור וט'

באב (מנהגים, ועיין לקמן סימן תקנ"ט):

מב שולחן ערוך אורח חיים הלכות יזה"כ

ו. נהגו שלא ליפול על פניהם בט"ו באב ולא בט"ו בשבט ולא בראש חודש ולא במנחה שלפניו ולא בחנוכה ויש אומרים גם במנחה שלפניו (וכן נוהגין). בפורים אין גופלין על פניהם. (בל"ג בעומר אין גופלין. ביום כיפור אין גופלין. וכן בערב ראש השנה אפילו שחרית. מנהגים).

ז. ומנהג פשוט שלא ליפול על פניהם בכל בכל חדש ניסן ולא בט"ו באב ולא בין יום כיפור לסוכות. (ולא מתחלת ראש חודש סיון עד אחר שבועות):

ח. אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו כשמתפלל על הצבור אלא אם כן הוא בטוח שיענה כיהושע בן נון. הגה: וכן אסור לכל אדם ליפול על פניו בפשוט ידים ורגלים אפילו אם אין שם אבן משכית (הגהות אשרי סוף פרק תפלת השחר וריב"ט סימן תי"ג) אבל אם נוטה קצת על צדו מותר אם אין שם אבן משכית וכן יעשו ביום כיפור כשגופלין על פניהם אם יציעו שם עשבים כדי להפסיק בין הקרקע ובין נוהגין (מרדכי):

הלכות קריאת ספר תורה

סימן קלה – סדר קריאת התורה ביום ב' זה,
סעיף יד

יד. בני אדם החבושין בבית האסורין אין מביאים אצלם ספר תורה אפילו בראש השנה ויום הכיפורים. הגה: והיינו דוקא בשעת הקריאה לבד אבל אם מכינים לו ספר תורה יום או יומים קודם מותר (אור זרוע הגהות אשרי פלג ג' דרכות ומכ"ס פדווא סימן פ"ח) ואם הוא אדם חשוב בכל ענין שרי (ס):

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ מג

סימן קלו – מי הם הנקראים לספר תורה בשבת, סעיף א

א. בשבת ויום טוב כיום הכפורים קוראים אחר הלוי תלמידי חכמים הממונים על הצבור ואחריהם תלמידי חכמים הראויים למנותם פרנסים על הצבור (ששואלים אותו דבר הלכה בכל מקום ואומר) ואחר כך בני תלמידי חכמים שאבותיהם ממונים על הצבור ואחר כך ראשי כנסיות וכל העם:

סימן קמד – שלא לדלג בתורה מענין לענין, ודיני ההפטורה, סעיף א

א. מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה מפרשה זו לפרשה אחרת והני מילי בשני ענינים דחיישינן שמא תתבלבל דעת השומעים אבל בחד ענינא כגון אחרי מות ואך בעשור שכהן גדול קורא ביום הכפורים מדלגין והוא שלא יקרא על פה שאסור לקרות שלא מן הכתב אפילו תיבה אחת ובנביא מדלגין אפילו בשני ענינים והוא שלא ישהה בדילוג בענין שיעמדו הצבור בשתיקה והני מילי בנביא אחד אבל מנביא לנביא אין מדלגין ובתרי עשר מדלגין מנביא לנביא ובלבד שלא ידלג מסוף הספר לתחתו:

הלכות בית הכנסת

סימן קנא – דיני קדושת בית הכנסת, סעיף ד
ד. לצורך בית הכנסת מותר לאכול ולישן בתוכו ומטעם זה ישנים בליל יום הכפורים בבית הכנסת ואפילו לצורך

מר שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ

מצוה אחרת כגון כשנקבצים לעבר השנה בבית הכנסת
מותר לאכול שם:

הלכות שבת

**סימן רסג – מי זמי המדליקין, ואם טעו ביום
המעונן, סעיף ה**

ה. כשידליק יברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר
קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת, אחד האיש
ואחד האשה גם ביום טוב צריך לברך להדליק נר של יום
טוב. וביום הכיפורים בלא שבת יש מי שאומר שלא
יברך ועיין לקמן סימן תר"י. הגה: יש מי שאומר שמברכין
קודם ההדלקה ויש מי שאומר שמברך אחר ההדלקה (מלדכי סוף במה
מלליקין) וכדי שיהא עובר לעשייתו לא יגה ממנה עד לאחר הברכה
ומשימין היד לפני הנר אחר הדלקה ומברכין ואחר כך מסלקין היד
וזה מקרי עובר לעשייה וכן המנהג (מסק"י"ט):

**סימן רעה – דברים האסורים לעשות לאור
הנר בשבת, סעיפים: א, ה**

א. אין פולין (פירוש לכער את הכנים מהבגדים תרגום בערתי הקדש
פליתי) ואין קורין בספר לאור הנר ואפילו אינו מוציא
בפיו שמא יטה ואפילו הוא גבוה עשר קומות שאינו
יכול ליגע אליו שלא חלקו חכמים בדבר ומטעם זה יש
לאסור אפילו הוא בעששית או קבוע בחור שבכותל וכן
בנר של שעוה:

ה. נוהגים לקרות בליל יום כיפור במחזורים מפני שאימת
יום הכיפורים עליהם:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ מה

סימן רפח – דין תענית ודין תענית חלום בשבת, סעיף ה

ה. יש אומרים שאין להתענות תענית חלום בשבת אלא על חלום שראהו תלת זימני ויש אומרים שבזמן הזה אין להתענות תענית חלום בשבת שאין אנו בקיאים בפתרון חלומות לידע איזה טוב ואיזה רע והעולם אומרים שנמצא בספרים קדמונים שעל שלשה חלומות מתענים בשבת ואלו הן הרואה ספר תורה שנשרף או יום הכיפורים בשעת נעילה או קורות ביתו או שיניו שנפלו ויש אומרים הרואה יום הכיפורים אפילו שלא בשעת נעילה ויש אומרים הרואה שקורא בתורה ויש אומרים הרואה שנושא אשה והא דרואה שיניו שנפלו דוקא שיניו אבל הרואה לחייו שנשרו חלום טוב הוא דמתו היועצים עליו רעה ונראה לי שהחלומות שאמרו בפרק הרואה שהם רעים גם עליהם מתענין בשבת:

סימן רצח – דיני נר הבדלה, סעיפים: א, ו, ח

א. מברך על הנר בורא מאורי האש אם יש לו ואינו צריך לחזור אחריו והני מילי במוצאי שבת אבל במוצאי יום הכיפורים יש אומרים שמחזור אחריו. הגה: מי שאין לו כוס להבדיל כשרואה האש מברך עליו וכן הבשמים (טור):

ו. אינו יהודי שהדליק במוצאי שבת מישראל או ישראל מאינו יהודי מברכין עליו אבל אינו יהודי שהדליק מאינו יהודי אין מברכין עליו ובמוצאי יום הכיפורים אין

מו שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ

מברכין על נר שהדליק ישראל מאינו יהודי (ועיין לקמן סימן תרכ"ד סעיף ה'):

ה. אור היוצא מהעצים ומהאבנים מברכין עליו אבל במוצאי יום הכיפורים אין מברכין עליו:

סימן שלד – דיני דליקה בשבת, סעיף ד

ד. מצילין מיום הכיפורים לשבת אבל לא משבת ליום הכפורים ויום טוב ולא לשבת הבאה אבל מיום הכפורים למוצאי יום הכפורים מצילים מזון סעודה אחת:

הלכות עירובי תחומין

סימן תטז – דין עירובי תחומין ביום טוב שחל להיות סמוך לשבת, סעיף ד

ד. יום הכיפורים הרי הוא כשבת בין לענין עירובי הצירות בין לענין עירובי תחומין:

הלכות ראש חודש

סימן תכו – דין ברכת הלבנה וזמנה, סעיף ב

ב. אין מברכין על הירח אלא במוצאי שבת כשהוא מבושם ובגדיו נאים. הגה: ודוקא אם ליל מוצאי שבת הוא קודם י' בחודש או ממתניין עד מוצאי שבת אבל אם הוא אחר כך אין ממתניין עד מוצאי שבת שמא יהיו ב' לילות או ג' או ד' עננים ולא יראו הלבנה ויעבור הזמן וכשמקדשין אותה בחול יש ללבוש בגדים נאים (תרומת דהשן סימן ל"ט). אין מקדשין הלבנה קודם תשעה באב ולא

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ מז

קודם יום הכיפורים (מסרי"ל). ובמוצאי יום הכיפורים מקדשין אותה דאז שורין בשמחה אבל לא במוצאי תשעה באב או שאר תענית (דברי ע"מ). ואין מקדשין אותה במוצאי שבת שחל בו יום טוב (מסרי"ל סלכות יוס ט"ז). ותולה עיניו ומיישר רגליו ומברך (מעומד) (ט"ז). ואומר שלש פעמים סימן טוב תהיה לכל ישראל ברוך יוצרך וכו'. הגה: ורוקד ג' פעמים כנגדה ואומר כשם שאני רוקד כו' ואומר תפול עליהם וגו' ולמפרע כאבן ידמו כו' ג' פעמים ויאמר לחבירו ג' פעמים שלום עליך ומשיב הוי כשואל (ט"ז). ונוהגין לומר דוד מלך ישראל חי וקיים, שמלכותו נמשל ללבנה ועתיד להתחדש כמותה וכנסת ישראל תחזור להתדבק בבעלה שהוא הקב"ה דוגמת הלבנה המתחדשת עם החמה שנאמר שמש ומגן ה' ולכן עושין שמחות וריקודין בקידוש החודש דוגמת שמחת נישואין (כ"י פרשת וישב ודברי ע"מ):

סימן תכח – סדר קביעת המועדים וקריאת

הפרשיות, סעיפים: א, ג, ד, ה, ח

א. אלו הימים שאין קובעים בהם המועדים לא אר"ו ראש השנה ולא גא"ו יום הכיפורים ולא זב"ד פורים ולא בד"ו פסח ולא גה"ז עצרת והושענא רבה לא ג' חנוכה ולא אנ"ו צום אסתר ולא בד"ו צום תמוז ואב. לעולם ביום שיהיה פורים יהיה ל"ג לעומר וסימן פל"ג וכיום שיהיה חנוכה יהיה עצרת:

ג. סימן לקביעת המועדים א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"ף פירוש ביום ראשון של פסח יהיה לעולם תשעה באב וסימן על מצות ומרורים יאכלוהו ביום ב' בו שבועות וכיום ג' בו ראש השנה ביום ד' בו קריאת התורה שהוא

מה שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ

שמחת תורה ביום ה' בו צום כפור ביום ו' בו פורים
שעבר:

ד. לעולם קורין צו את אהרן קודם פסח בפשוטה ומצורע
במעוברת חוץ מבה"ח מעוברת (וה"ש מעוברת) שקורין
אחרי מות קודם הפסח ולעולם קורין פרשת במדבר סיני
קודם עצרת ט' כאב קודם ואתחנן אתם נצבים קודם
ראש השנה ולכן כשראש השנה ביום ב"ג שיש שתי
שבתות בין ראש השנה לסוכות צריכים לחלק נצבים
וילך כדי שיקראו וילך בין ראש השנה לצום כפור
והאינו בין צום כפור לסוכות וסימן ב"ג המלך, פת
וילך. אבל כשראש השנה ביום ה"ו אז אין בין ראש
השנה לסוכות אלא שבת אחת שקורין בה האינו אז
וילך עם נצבים קודם ראש השנה וסימן לפשוטה פקדו
ופסחו ולמעוברת סגרו ופסחו מנו ועצרו צומו וצלו
קומו ותקעו:

ה. פרשת האינינו מחלקים פרשיותיה כדרך שהיו מחלקין
אותה במקדש שהיו קורין השירה פעם אחת לששת ימי
השבוע וסימן הזי"ו ל"ך האינינו לך האינינו זכור ירכיבהו
וירא לו חכמו כי אשא אל שמים עד סוף השירה
והשביעי קורא מסוף השירה עד סוף הפרשה. הגה: ודוקא
בשבת מחלקין הפרשיות אבל במנחה בשבת וב' וה' אין לחוש
(מרכי פרק הקולא עומד):

ה. מי"ז בתמוז ואילך מפטירין ג' דפורענותא ו' דנחמתא
תרתי דתיובתא ג' דפורענותא דברי ירמיהו שמעו דבר
ה' חזון ישעיהו שבע דנחמתא נחמו ותאמר ציון עניה
סוערה אנכי רני עקרה קומי אורי שוש איש וביום צום

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ מט

גדליה במנחה מפטירין דרשו ובשבת שבין ראש השנה ליום הכיפורים מפטירין לעולם שובה וכשראש השנה בב"ג שיש שבת בין יום הכיפורים לסוכות וקורין בו האזינו מפטירין בו וידבר דוד ויש אומרים שבשראש השנה בב"ג שוילך בין ראש השנה ליום הכיפורים מפטירין בו דרשו ובשבת שבין יום הכיפורים לסוכות שקורין האזינו מפטירין שובה. הגה: והמנהג כסברא הראשונה ובשאר שבתות השנה מפטירין מעין הפרשה (טו).
וכשקורין שתי פרשיות מפטירין באחרונה (מלכזי פרק בני העיר) מלבד באחרי מות וקדושים דמפטירין הלא כבני כושיים שהיא הפטורת אחרי מות (מנאגיס) ונוהגין להפטיר בחתונה שוש אשיש ואין דוחין מפניה שום ההפטורה הנזכרת כאן ולא של ד' פרשיות ולא של ראש חודש או מחר חודש או חנוכה או שירה (מלכזי פרק בני העיר והטור ומנאגיס) אבל שאר הפטורות דוחין מפניה וכבר נתבאר לעיל סימן תכ"ה דאין מדלגין מנביא לנביא (וגם נתבאר שם סעיף ב' אם דוחין מפני של ראש חודש אחת מאלו הפטורות שנזכרות כאן):

הלכות יום טוב

סימן תקכו – דין מת ביום טוב, סעיף ג

ג. בשבת ו**ביום הכפורים לא יתעסקו בו כלל אפילו על ידי עממין אפילו להוציאו על ידיהם ולהניחו בכוך** (פירוש בחפירה) העשויה מאתמול:

ג שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ

הלכות חול המועד

סימן תקמח – דין אבילות בחול המועד,

סעיפים: יא, יד, טו

יא. ראש השנה ויום הכיפורים חשיבי כרגלים לבטל האבילות:

יד. שעה אחת לפני ראש השנה בטלה ממנו גזירת שבעה מפני ראש השנה וגזירת שלשים מבטל ממנו יום הכיפורים ומגלח בערב יום הכיפורים והוא הדין לקובר מתו בשלשה לתשרי שמגלח בערב יום הכפורים:

טו. שעה אחת לפני יום הכיפורים בטלה ממנו גזירת שבעה מפני יום הכיפורים וגזירת שלשים מבטל ממנו החג ומגלח בערב החג:

הלכות תשעה באב ושאר

תעניות

סימן תקנ – הבדל שיש בין תשעה באב ליתר צומות, סעיף ד

ד. בשבת קודם לצום מכריז שליח צבור הצום חוץ מתשעה באב וצום כפור וצום פורים וסימנך אכ"ף עליו פיהו (ומנהג האשכנזים שלא להכריז שום אחד מהם):

הלכות תענית

סימן תקסו – דיני תענית ציבור, סעיף ח

ח. כל תענית צבור יש בו נשיאות כפים במנחה חוץ מביום הכפורים. הגה: ובגלילות האלו אין נוהגין בנשיאות כפים רק במוסף של יום טוב וכבר נתבאר בהלכות נשיאות כפים (מרדכי דתענית והגהות מיימוני פרק א'):

סימן תקסז – טעימה ורחיצת הפה שמותר

בתענית, סעיפים: א, ב, ג

א. השרוי בתענית יכול למעום כדי רביעית ובלבד שיפלוט וביום הכפורים ובתשעה באב אסור. הגה: ויש מחמירין בכל תענית צבור והכי נוהגין (תוספות והגהות מיימוני פרק א' ותרומת הדשן סימן קנ"ח):

ב. יש אומרים שלא התירו רביעית בפעם אחת אלא מעט מעט ויש אומרים שאפילו בפעם אחת יכול למעום עד כדי רביעית אם יודע בעצמו שיכול להעמיד עצמו שלא יבלע כלום:

ג. מי שדרכו לרחוץ פיו בשחרית בתענית צבור, לא כשר למעבד הכי, אבל בתענית יחיד שרי כיון שפולט ואפילו יש במים שרוחץ יותר מרביעית. הגה: ומותר ללעוס עצי קנמון ושאר בשמים ועץ מתוק ללחלח גרונו ולפלוט מלבד ביום הכפורים דאסור (מרדכי דתענית והגהות מיימוני פרק א'):

גב שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ

סימן תקסח – דיני נדרי תענית, סעיפים: ד,

ה

ד. יש מי שאומר ששני ימים ושני לילות רצופים יש להשוותם לארבעים תעניות שאינם רצופים. הגה: ויש אומרים דכאדם חלש סגי לו בב' ימים רצופים אבל אדם בריא שלשה ימים (הגהות מנהגים נקט מהר"י ברי"ן). ונראה לי דכל זה לא מיירי אלא במי שנתחייב לצום מ' ימים שאינם רצופים מכח תשובה כדי להצטער ואז משווין האי צער להאי צער ועל כיוצא בזה נאמרו דינים אלו בדברי האחרונים ז"ל אבל מי שנדר לצום מ' יום צריך לקיים מה שנדר דלא גרע מיום זה דאינו לזה ופורע ואפילו למאן דאמר דאפילו יום זה לזה ופורע הכא מודה דצריך לקיים נדרו בל שכן מ' יום שלפני יום כיפור שמתענים לזכר עליית משה בהר שמי שקבל עליו שאין להם תשלומין בשנים או שלשה ימים רצופים:

ה. המתענה תענית חלום ביום טוב או בחולו של מועד או בראש חדש או בחנוכה ופורים או בערב יום הכפורים צריך למיתב תעניתא לתעניתיה כדין המתענה תענית חלום בשבת (ועיין לעיל סימן רפ"ח סעיף ד'):

סימן תקע – דין חנוכה ופורים וימים שאין אומרים בהם תחינה, שנפשו בתוך ימי נדרי תענית, סעיפים: א, ב, ג

א. יחיד שקיבל עליו תענית כך וכך ימים ואירעו בהם שבתות וימים טובים או ראש חדש חנוכה ופורים אן ערב יום הכיפורים אם קבלו בלשון קבלת תענית בעלמא אינו צריך התרה ואם קבלו בלשון הרי עלי שהוא לשון נדר צריך התרת חכם ויפתח בחרטה שיאמר

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ נג

לו אילו שמת אל לבך שיארעו בהם אלו הימים לא היית נודר ומתיר לו ולהרמב"ם משקבל עליו בלשון נדר ופגעו בו שבתות וימים טובים או ערב יום הכיפורים או ראש חודש חייב לצום בהם אם לא יתירו לו אבל אם פגע בו חנוכה ופורים או ערב יום הכיפורים אם קבלו בלשון קבלת תענית בעלמא אין צריך התרה ואם קבלו בלשון הרי עלי שהוא לשון נדר צריך התרה חכם ויפתח בחרטה שיאמר לו אלו שמת אל לבך שיארעו בהם אלו הימים לא היית נודר ומתיר לו ולהרמב"ם משקבל עליו בלשון נדר ופגעו בו שבתות וימים טובים או ערב יום הכיפורים או ראש חודש חייב לצום בהם אם לא יתירו לו אבל אם פגע בו חנוכה ופורים נדרו בטל ולא יצום בהם מפני שהם מדבריהם וצריכים חיוזק. הגה: והמנהג כסברא הראשונה. מי שנדר להתענות סך ימים ואמר חוץ מיום טוב אין חנוכה ופורים בכלל ואם אמר שדעתו היה עליהם הולכים אחריו (תשובת הרשב"א סימן תכ"ט) אבל ערב יום הכיפורים בכלל והכי נהוג ודלא כמו שפסק ביורה דעה סימן רט"ו סעיף ד':

ב. הנודר להתענות בשבת ויום טוב וערב יום הכיפורים וחנוכה ופורים דינו שזה לנודר להתענות כך וכך ימים ואירעו בהם ימים הללו אם הוציאו בלשון נדר דינו כמקבל עליו בלשון נדר ואם הוציאו בלשון קבלת תענית בעלמא דינו כמקבל בלשון קבלת תענית:

ג. אם נשבע להתענות כך וכך ימים ואירעו בהם ימים הללו השבועה חלה עליהם מטעם איסור כולל אבל אם נשבע להתענות בשבת או ביום טוב בפירוש לא חלה עליו שבועה דאין שבועה חלה על דבר מצוה אלא לוקה

נד שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ

על שנשבע לשוא ואוכל ואם נשבע להתענות בחנוכה ופורים חלה שבועה עליו כיון שאינן אלא מדרבנן (ויש להתיר שבועתו ואינו מתענה). ונראה לי דהוא הדין לראש חודש וערב יום הכיפורים שאינם אלא מדרבנן אלא שמדברי הרמב"ם נראה שהם של תורה:

הלכות סוכה

סימן תרכה, סעיף א

א. בסוכות תשבו שבועת ימים וגו' כי בסוכות הושבתי את בני ישראל הם ענני כבוד שהקיפם בהם לכל יכם שרב ושמש. ומצוה לתקן הסוכה מיד לאחר יום כפור דמצוה הבאה לידו אל יחמיצנה (מסרי"ב):

הקב"ה אין לו חפץ ובחירה בעולמו אלא במין האדם העוסק בהלכה

ודרשו רז"ל (ברכות דף ח) אין לו להקב"ה בעולמו אלא די אמות של הלכה בלבד כלומר שאין לו חפץ ובחירה בעולמו אלא במין האדם העוסק בהלכה שמקומו ארבע אמות. (כד הקמח לדבינו בחיי, ערך תורה)

לא יעבור יום בלי לימוד "שולחן ערוך"

ואמר: "שכל איש ישראל מחויב ללמוד בכל יום ויום פוסקים, ולא יעבור. ואף אם הוא אנוס ואין לו פנאי, ילמוד על כל פנים איזה סעיף "שולחן ערוך" באיזה מקום שהוא, אפילו שלא במקומו שהוא עומד עתה בשולחן ערוך, כי צריך ללמוד איזה דין ב"שולחן ערוך" בכל יום ויום כל ימי חייו, וכשאינו אנוס ילמוד כסדר כל הארבעה "שולחן ערוך" מדי יום ביומו, וכשיגמור ויסיים הארבעה "שולחן ערוך" יחזור ויתחיל ללמודם כסדר, וכן ינהג כל ימי חייו. (שיחות הרץ סימן כט)

יורה דעה

הלכות שחיטה

סימן יא – באיזה זמן שוחטין ודין השוחט בתוך המים, סעיף ב

ג. השוחט בשבת וביום כפורים אף על פי שאילו היה מזיד בשבת מתחייב בנפשו והיה לוקה, ביום כפורים שחיטתו כשרה:

הלכות נדרים

סימן ריא – המתנה שנדריו לא יהיו נדרים, סעיף א

א. האומר נדר שאני רוצה לידור לא יהא נדר ונדר אינו נדר במה דבריו אמורים שהוציא תחילה בשפתיו לומר שלא יהא נדר אבל אם חשב כך בלבו הוי דברים שבלב ואינם מבטלים הנדר שהוציא בשפתיו ויש אומרים דאפילו אמר כן בלחש הוי דברים שבלב: הגה: והא דאמרינן כל נדרי בליל יום כפורים הוי כאילו התנו בהדיא ומכל מקום לא סמכינן על זה להתיר בלא שאלה לחכם כי אם לצורך גדול (מסמ"ז סימן ב):

סימן ריד – לעבור על מנהג צריך התרה, סעיף א

א. דברים המותרים והיודעים בהם שהם מותרים נהגו בהם איסור הוי כאילו קבלו עליהם בנדר ואסור להתירם בהם הלכך מי שרגיל להתענות תעניות לפני ראש השנה ושבין ראש השנה ליום כיפורים ומי שרגיל שלא לאכול בשר ושלא לשנות יין מראש חודש אב או מי"ז בתמוז ורוצה לחזור בו מחמת שאינו בריא צריך ג' שיתירו לו אם בשעה שהתחיל לנהוג היה דעתו לנהוג בן לעולם ונהג בן אפילו פעם אחת צריך התרה ויפתח בחרטה שמתחרט שנהג בן לשם נדר לפיכך הרוצה לנהוג בקצת דברים המותרים לסייג ופרישות יאמר בתחלת הנהגתו שאינו מקבל עליו בן בנדר וגם יאמר שאין בדעתו לנהוג בן אלא בפעם ההוא או בפעמים שירצה ולא לעולם אבל הנוהגים איסור בדברים המותרים מחמת שסוברים שהם אסורים לא הוי כאילו קבלום בנדר ויש מי שאומר שאם טועה ונהג איסור בדבר המותר נשאל ומתירים לו בשלשה כעין התרת נדרים ואם יודע שהוא מותר ונהג בו איסור אין מתירין לו אפי' כעין התרת נדרים דהוי כאילו קבלו על עצמו כאיסורים שאסרתן תורה שאין להם היתר לעולם (והמנהג כסברא הראשונה):

סימן רטו – שהנדרים חלים על דבר מצוה, סעיף ד

ד. המקבל עליו בלשון נדר לצום בשבת ויום טוב חל הנדר וכן הנודר לצום יום ראשון או ב' כל ימיו ופגע בהם יום טוב או ערב יום כפור חייב לצום ואין צריך לומר ראש

שולחן ערוך יורה דעה הלכות יוה"כ נו

חודש אבל אם פגע בהם חנוכה ופורים נדרו במל (ועיין באורח חיים סימן תק"ע דלא פסק בן):

הלכות מילה

סימן רפה – סדר ברכת המילה ודין מילה

ביום התענית, סעיף ד

ד. ממזר בישראל הוא ומברכין עליו ברכת מילה עד כורת הברית אבל אין מבקשים עליו רחמים (ומפרסמין בשעת מילתו שהוא ממזר) (מהרי"ל) ביום הכיפורים ובד' צומות לא יברך על הכוס (פור דקס בעל העיטור וע"פ) מיהו בג' צומות מהם שהיולדת אינה מתענה יכול לברך על הכוס ותמעום ממנו היולדת אם היא שומעת הברכה ומתכוונת שלא להפסיק בדברים בין שמועת הברכה לשתיית הכוס אבל ביום הכיפורים ומ' באב שאין היולדת יכולה לשתות אין מברכין על הכוס ובתשעה באב אסא נמי לא מיייתנין מטעמא דאין מברכין על הבשמים במוצאי שבת שחל בו תשעה באב: הגה: ויש אומרים דמברך אכוס בכל תעניות ונותנים הברכה לתינוקות קטנים (תוספות ככל מערבין ומלכדי דיומא) וכן פסק בטור אורח חיים סימן תקנ"ט וכן נוהגין וביום כפורים נוהגין ליתן לתינוק הנימול כמו שנתבאר באורח חיים סימן תרכ"א ויש אומרים דאף בלא תענית יוצאים בזה (כל בו) אבל אין נוהגין בן אלא הסנדק שותה כשאינו תענית:

הלכות אבילות

סימן שצב – אבל אסור כל ל' יום לישא אשה, סעיף ב

ב. מתה אשתו אסור לישא אחרת עד שיעברו עליה שלש רגלים (אבל ליכנס לבית המשתה דינו כמו בשאר קרובים) (טור) וראש השנה ויום הכפורים אינם חשובים כרגלים לענין זה ואם לא קיים מצות פריה ורביה או שיש לו בנים קמנים או שאין לו מי שישמשנו מותר לקדש מיד ולכנוס אחר שבעה ולא יבא עליה עד לאחר שלשים יום אלא אם כן לא קיים מצות פריה ורביה שאז מותר לבא עליה אחר ז': הגה: והוא הדין בשאר אבלות אפילו באבלות דאביו ואמו מותר לישא ולבא עליה אחר שבעה אם לא קיים פריה ורביה. יש אומרים דאף מי שהוא עשיר ויכולת בידו לשכור לו משרתים ומשרתות מכל מקום אם אין בתו או כלתו אצלו בביתו שתוכל לשמשו בחפיפת הראש או שאר דברים שמתבנייש מאהרים מקרי אין לו מי שישמשנו וכל כיוצא בזה (פסקי מהרא"י סי"ג) ולכן גשתרבב המנהג שרבים מקילין בענין ונושאים נשים תוך שלש רגלים ובעל נפש יחוש לעצמו. מי שתפשו השר ואינו רוצה להניחו מתפיסתו עד שישא אשה תוך שלש רגלים אחר מיתת אשתו יש מתירין משום צער דידיה (בית יוסף) וכן נראה לי עיקר:

יזהר מאוד להיות שונה הלכות בכל יום.
(ישמח משה, בתהלים תפלה למשה)

שולחן ערוך יורה דעה הלכות יוה"כ נט

סימן שצט – דיני אבילות ברגל בראש
השנה ויום טוב שני של גליות, סעיפים: ו,
ט, י

ו. ראש השנה ויום כפורים חשובים ברגלים לבטל
האבלות:

ט. שעה אחת לפני ראש השנה בטלה ממנו גזירת שבעה
מפני ראש השנה, וגזירת ל' מבטל ממנו יום כפורים
ומגלח ערב יום כפורים והוא הדין לקובר מתו
בשלשה בתשרי שמגלח בערב יום הכפורים:

י. שעה אחת לפני יום הכפורים בטלה ממנו גזירת ז'
מפני יום כפורים, וגזירת ל' מבטל ממנו החג ומגלח
בערב החג:

הקב"ה אין לו שעשוע ושמחה אחרת זולת לימוד הלכה
וידוע אמרם ז"ל בגמרא (ברכות ח.) מיום שחרב בית המקדש אין לו
להקב"ה בעולמו אלא די אמות של הלכה, ואין לו שעשוע ושמחה
אחרת זולת זה. (ישמח משה פרשת בראשית)

חושן משפט

הלכות הלואה

סימן מג – שצריך לכתוב זמן בשטר וכל דיני האיחור והקדימה בפרטות, סעיף יד
יד. שטר שזמנו כתוב בשבת או בעשרה בתשרי שטר מאוחר הוא וכשר ואין חוששין שמא מוקדם הוא ובאחד בשבת או ביו"א בתשרי נכתב אלא מעמידין השטר על חזקתו שהדבר ידוע שאין כותבין בשבת ולא ביום הכפורים ולפיכך איחרוהו ויש מי שאומר דאי אמר אשתבע לי חייב לישבע ודוקא בשטר מקויים אבל אם אינו מקויים על בעל השטר להביא ראיה:

הלכות אונאה ומקח טעות

סימן רלה – קטן וחרש ושוטה ושכור מתי מוכר מטלטלין והקונה בשבת וביום טוב, סעיף כח
כח. המוכר או קונה קנין בשבת ויום הכיפורים ויום טוב, אע"פ שמכין אותו על שעבר על דברי חכמים מעשיו קיימים וכותבין אחר אותו יום:

שולחן ערוך חושן משפט הלכות יוה"כ סא

הלכות חובל בחבירו

סימן תכד – החובל באביו ואמו או החובל
בבניו או החובל בחבירו בשבת, סעיף ב
ג. החובל בחבירו בשבת, פטור מתשלומין אפילו הוא שוגג
כיון שיש בו מיתת בית דין. אבל החובל בחבירו ביום
הכפורים, אפילו כמזיד חייב לשלם לו:

כתר תורה

להורים – מלמדים – מנהלים
רבנים – וראשי ישיבות

בידכם לעשות כל תלמידיכם ליהודים הלומדים תורה לשמה והולכים בדרך השולחן ערוך, על ידי שיחזקם ללמוד בכל יום שולחן ערוך "אורח חיים היומי" מחבר ורמ"א, לסיים כל שו"ע או"ח במשך שנה תמימה, לימוד של 5-10 דקות בלבד בכל יום). ועל ידי זה ידעו האיך להנהיג את ביתם על פי השולחן ערוך.

זכרו נא מה שכתוב בחזרת הלכות שער אהבת ה'
וזה לשוננו:

וכן מי שאינו מתקן אלא את נפשו בלבד תהיה זכותו מעוטה. ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות תכפל זכותו כפי זכיות מי שמתקן לאלוקים, עד כאן לשוננו.

חברך חבֵּרָא אֵית לֵיה!!!

מצוה על כל אחד להתחזק ללמוד שולחן ערוך אורח חיים – מחבר עם רמ"א – ויחזק את חביריו וקרוביו שגם הם יצטרפו ללמוד שולחן ערוך מדי יום ביומו, ויהיה נמנה בין מזכי הרבים שצדקתם עומדת לעד, ועי"ז יהיה נכון לכוון לבו בטוח בה' שיזכה לבנים צדיקים!!!

– הצדיקים עם המחבר והרמ"א –

פרק א' אית א'

עדות על מעשי רבינו הגה"ק מסאטמאר וצוק"ל באישון לילה

סיפר הגה"צ ר' יוסף יהושע גראס ז"ל (א) אב"ד ור"מ קראלי (בסוף ימיו שיכן בית מדרשו בב"פ) וחתן הגה"צ רבי שאול בראך אבדק"ק קאשוי זי"ע (ב):

שחתנו הגה"ק אבדק"ק קאשוי שלח אותו לשליחות להגה"ק רשכבה"ג מסאטמאר זי"ע, וצוה לו הגה"ק מקאשוי כשיגיע לביתו נאווה קודש של אבדק"ק סאטמאר באישון ליל, שיטפס ויעלה [ארופדראפן] מבחוץ על חלון בית אב"ד סאטמאר וידפוק על החלון, ואב"ד דק"ק סאטמאר בכבודו יפתח לו הדלת. – וכך היה, הגה"צ מקראלי ארוז את חפציו ויצא לדרכו לקיים שליחותו. מסילת הברזל עצרה בעיר סאטמאר, מוג האויר ששרר בעיר היה קר מאוד, ושלג כבד עטף את בתי העיר, והגה"צ מקראלי שם פעמיו בקור הנורא למכון שבתו של אב"ד דק"ק סאטמאר.

היה זה בשעות הקטנות של הלילה כשהגיע הגה"צ מקראלי לביתו נאווה קודש. בדממה טיפס ועלה על מפתן חלון הבית, נשתומם ממראה עיניו נשאר עומד ותלוי על תריס החלון. בפנים הבית עמד הגה"ק אב"ד דק"ק סאטמאר כשכסאו עמד על השולחן (שימש כסטענדער) ועליו "שולחן ערוך", וחוזר בעל פה כעשרים ושלושים פעמים לשון המחבר והרמ"א כשהוא משוטט בחדרו הלך ושוב, וחוזר שוב פעם אחר פעם לשונם הק', כשמדי פעם בפעם מעיין בפנים השו"ע אם לשון המחבר והרמ"א שגור נכון על פיו.

הגה"צ מקראלי עמד שם זמן ארוך, ולא יכל להתנתק (ב) ממראה הנורא איך שאב"ד דק"ק סאטמאר הגה בתורה במתיקות נפלאה וחוזר על לימודו בחיות געורים, עד שקפאו עצמותיו מקור הנורא ששרר שם.

אז התאווש ודפק על החלון, ורבינו אבדק"ק סאטמאר פתח לו, ונכנס לקודש למסור שליחותו. (סיפורים נוראים ונפלאים מבעל דברי יואל זי"ע – דף כו, ענף תורה לשמה אות א)

אי ע"ע ל' ע"ז סיפורי מעשיות מצדיקים על המחבר והרמ"א. נא להתקשר אתנו.

(א) הגה"צ מקראלי הוציא לאור תהלים עם פירוש "דברי שאול" וספר "ליקוטי שאול" (ניו יארק תשמ"ג). וחותם שם שמו בזה"ל: אשר אספתי ולקטתי ומו"ל, תלמידו וחתנו של רבינו זצ"ל יוסף יהושע הק' גראס. אחרי המלחמה אב"ד בק"ק קראלי יע"א, ואח"כ בק"ק סאטמאר יע"א. ולפני המלחמה בקה"י טרענטשין יע"א. כ"ו שבט תשמ"ג לפ"ק.

(ב) שימש בשלש קהלות קדושות, קראלי, מאגנדרף, ואח"כ בק"ק קאשוי יע"א, תפס ישיבות גדולות, הרביץ והעמיד אלפי תלמידים הגונים, משנת תרנ"ב עד שנת ת"ש לפ"ק. חיבר ספרים על כל מקצועות התורה, ועל כל ספר מאותיות התורה מא' עד ת', מהם אשר נדפסו, ומהם שכתב היו מוכנים לדפוס, ובזמן המלחמה נעלמו ולא נדפסו, חבל דלא משתכחין – מתלמידיו הגדולים היה ממלא מקומו אחרי המלחמה בק"ק קאשוי יצ"ו, ואח"כ בארה"ב, שר התורה בנגלה ונסתר, לוחם מלחמות ה', מנורה טהורה הקדושה, חסידא ופרישא, משיירי כנה"ג. הגה"ק רבי רפאל בלום וצוק"ל אב"ד ור"מ דק"ק קאשוי יצ"ו, שהיה כל הארבע חלקי שו"ע מחבר ורמ"א ונושאי כלים שגור על לשונו בעל פה כידוע, וחיבר חיבורים על התורה, ועל כל השי"ס, והגהות על הראשונים, והגהות על כתבי הארז"ל, ותשובות על ד' חלקי שו"ע וכו' וכו', מהם אשר כבר נדפסו, ומהם אשר עודם בכתובים. – רבו הקדוש הנ"ל העיר עליו כשהיה בחור צעיר: שכל השי"ס רגיל על לשונו, ואלמלא לא באתי לעולם רק להעמיד תלמיד כזה, היה הכל כדאי, עבלה"ק. – נפט בשתא הזין כ' לחודש אד"א תשס"ה לפ"ק, והשאיר אחריו אלפי תלמידים הגונים, זי"ע ועכ"א.

(ג) הגה"צ מקראלי זצ"ל היה ידוע בהתמדתו בימי בחרותו בלילי חורף הארוכים, וכשלא נתאפשר הלימוד מחמת הדחקות שלא היה די כסף לנרות להאיר בלילה, היה חוזר כ-60 דפי גמרא תוספות בעל פה בכל לילה, והיה עילוי ומתמיד גדול.

שלחן ערוך

לפני זקנים עם נערים
בכרך קטן למען ישאווהו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל
מקום כאשר יחגו או יסעו

קטנו כמיהר יוסף קאלו יוזיא ככה
אפרים קזנו זלל :

כדפס בעיני רב עם תוספת באור קמלות

במנות האנן מוסר אלסנדרה גדלני זכניא

פה ויניציא

שער שו"ע ויניציא
שנת של"ח לפ"ק

שלחן ערוך

לפני זקנים עם נערים
בכרך קטן למען ישאווהו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל
מקום כאשר יחגו או יסעו

קטנו כמיהר יוסף קאלו זכניא ככה
אפרים קזנו זלל :

כדפס בעיני רב עם תוספת באור קמלות

אבן העזר

במנות מוסר אלנויוא כראגדון

פה ויניציא

שער שו"ע ויניציא
שנת של"ד לפ"ק

תפלה קודם למוד השולחן ערוך:

הנני רוצה ללמוד, כְּדֵי שִׁבְיָאֲנִי הַתְּלִמּוּד הַזֶּה
לְיָדֵי מַעֲשֵׂה, וְלְיָדֵי מַדּוּת יִשְׂרָאֵל, וְלְיָדֵי יְדִיעַת
הַתּוֹרָה. וְהַרְיֵנִי עוֹשֶׂה לְשֵׁם יְהוָה קוֹדֵשׁא בְּרִיךְ
הוּא וְשִׁבְיָנְתִּיהָ בְּשֵׁם יְהו"ה וּבְשֵׁם אֲדֹנָי
מְתִיחָדִים יֵאָחֲדוּנָה"י עַל יְדֵי הַנְּעִלָם בְּדַחֲלוֹ
וְרַחֲמָנוּ בְּיַחְדָּא שְׁלֹם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.